

УДК 004.738.5:025.4:05: 017:027.2:619:001.818

**ЕЛЕКТРОНСКИ ИЗВОРИ ИНФОРМАЦИЈА У БИБЛИОТЕЦИ
НАУЧНОГ ИНСТИТУТА ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО - FULL TEXT РАДОВИ ИСТРАЖИВАЧА
И ЊИХОВА ЦИТИРАНОСТ***

Вера Прокић*, Биљана Косановић**, Ранко Кљајић*, Лидија Орчић*

*Научни институт за ветеринарство "Нови Сад", Нови Сад

**Народна библиотека Србије, Београд

Сажетак.

У савременом развоју друштва, економија информација трансформише се у економију знања, а управљање знањем се заснива на идентификацији, проналажењу, вредновању и давању информација на коришћење ради задовољавања информационих потреба. Библиотека Научног института за ветеринарство "Нови Сад", после основне аналитичке обраде научних радова по стандарду ISBD(CP), у колекцију електронских извора коју развија уноси и пуне текстове тих радова, као и коефицијенте научног вредновања. Посебну пажњу придаје цитираности научних радова истраживача Института. У раду су приказани значај и улога Библиотеке у раду Института, који прате нове захтеве у сталном процесу сопственог унапређивања.

Кључне речи: библиографске базе података, базе пуног текста, Интернет, научни радови, цитираност, каталогизација, ветеринарство, научне библиотеке

**ELECTRONIC INFORMATION RESOURCES IN THE LIBRARY
OF RESEARCH INSTITUTE FOR VETERINARY MEDICINE IN NOVI SAD**

Vera Prokić*, Biljana Kosanović**, Ranko Kljajić*, Lidija Orčić*

*Novi Sad Research Institute for Veterinary Medicine, Novi Sad

**National Library of Serbia, Belgrade

Abstract

In the contemporary society development of today the economy of information is transforming into the economy of knowledge and the knowledge management is based on the identification, retrieval, evaluating and making accessible for using and satisfying the user information needs. The importance and role of the Library of the Research Institute for Veterinary Medicine in Novi Sad, which tries to fulfill the new requirements in the process of its own advancement, are reviewed. Once the Institute's research documents have been analytically processed in accordance to the ISBD(CP) standard, their records are included into the database of the Institute's Library, as well as their full-text accompanied by the coefficient of scientific evaluating. The citation coefficient of the Institute researchers is given a special attention during the information processing in the Library.

Key words: bibliographic databases, full-text databases, Internet, scientific articles, citation, cataloguing, veterinary medicine, research libraries

УВОД

Савремени развој друштва, који карактеришу бурне промене, губитак граница, нова економија, Интернет, заснива се на управљању знањем. Кључни економски ресурси нису више капитал, природно богатство и рад, већ знање. Према мишљењу водећих економиста и менаџера најуспешнијих светских фирми, данас се економија информација трансформише у економију знања, а управљање знањем се заснива

* Рад је изложен на Стручном скупу Коришћење електронских извора информација, одржаном у оквиру Осме скупштине Заједнице библиотека универзитета у Србији, 26. септембра 2002. године у Народној библиотеци Србије у Београду.

на идентификацији, проналажењу, вредновању и давању информација на коришћење ради задовољавања свих информационих потреба.

"Индустријско друштво засновано на производњи трансформише се у информатичко друштво засновано на знању. Информације су некада биле затворене у уже групе, а сада су свеprisутне и доступне свима преко Интернета. До пре само десетак година било је довољно стећи једну диплому за цео радни век, а сада знање веома брзо застарева и потребно је стално учити и пратити развој нових технологија. Друштво, посао и многе друге компоненте живота биле су стабилне, а сада су веома турбулентне и такве ће и остати. Неће више бити доживотних диплома, доживотних радних места, дуговечних предузећа и структура у њима, све је подложно сталним променама. Пошто живимо у време када у свету преовлађује економија знања, брзе трансформације у свим областима живота су неопходне. Главни капитал сваке фирме нису зграде већ људи - стручњаци и њихово знање" (1).

Неоспорна је чињеница да високошколско образовање данас, чини основну полуку развоја друштва од планирања и управљања преко реализације и стварања нове вредности до иновирања и сталног унапређивања знања на коме се и заснива укупни цивилизацијски развој (друштвени, економски, политички, културни итд.). За свако образовање нераскидиво је везана библиотека, као храм у коме су похрањена знања и културна баштина људске цивилизације.

Основни принципи и традиција библиотекара целог света јесу сарадња и универзална доступност публикацијама са којима располажу. Међународни кодекс обавезује библиотеке и библиотекаре да свим корисницима пружају на коришћење све тражене информације и публикације на најбољи могући начин без обзира на расу, пол, националност и остале могуће разлике. Принцип на коме се заснива овај кодекс је да свако мора имати бесплатан приступ знању, а да је улога библиотека да му то омогући. Посебну улогу библиотеке морају имати и у чувању знања, јер се у електронско доба знање брзо продукује и брзо губи.

Појава Интернета довела је до експлозије коришћења свих врста електронских докумената. У библиотекама су се прво појавили електронски каталози, затим различите библиографије, базе података, приручници, енциклопедије, а данас се срећемо и са електронским књигама и часописима, као и са многобројним документима који постоје само у електронском облику и физички се не налазе у библиотекама, већ негде на неком серверу доступном преко Интернета., па тако и електронских каталога библиотека доступних онлајн. Оно што је некада било незамисливо - да корисник од куће поретражује фондове библиотека, и то не само у свом граду него у целом свету, данас је постало стандард. Овакав развој наметнуо је библиотекама сасвим нове послове, као што је израда веб презентације библиотеке, на којој је обавезно присутан и онлајн претраживач електронског каталога библиотеке (ОРАС).

Научни Институт за ветеринарство (НИВ), свестан оваквих вртоглавих процеса, посебну пажњу посвећује развоју и модернизацији своје Библиотеке, претварајући је, постепено, од класичне библиотеке у информациони центар научних сазнања. Библиотека усваја нову концепцију рада, нове инструменте рада, са којима се уклапа у савремене трендове библиотекарства.

БИБЛИОТЕКА ИНСТИТУТА ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО "НОВИ САД"

Следећи постављене задатке и циљеве ка модерној библиотеци у жељи да се поставе такве основе да се Библиотека може даље стручно развијати, НИВ је 1998. године, у сарадњи са Рефералним центром Народне библиотеке Србије, инсталирао програм ISIS, сегмент БИБЛИО (2), софтвер који омогућава комплетну аутоматизацију библиотечног пословања, поштујући све стандарде прописане Законом о библиотечној делатности Републике Србије (3), као и међународне ISO стандарде из области система квалитета. Пословање Библиотеке је потпуно аутоматизовано. Целокупни библиотечки фонд налази се у бази Библиотеке, са око 6.000 библиотечких јединица: монографске и серијске публикације на различитим језицима, докторске дисертације, магистарске тезе, пројекти, стандарди, аналитичка обрада саставних делова и некњижна грађа. База података Библиотеке инсталирана је на Интранет мрежи и на веб сајту Института.

Библиотека пратећи нове тенденције у науци и библиотекарству, посебну пажњу посвећује сакупљању, чувању, обради и презентацији целокупног научног стваралаштва Института: научни радови

презентовани на скуповима, радови штампани у стручним часописима, магистарски и докторски радови, пројекти Института. За сваки унет рад научног истраживача, поред података одређених стандардом ISBD(CP) (4) (наслов, аутор, извор где је рад објављен), одређује се и у базу података уноси УДК, предметне одреднице, кључне речи, апстракт на српском и енглеском језику, коефицијент научног вредновања, вредност коефицијента, шифра одељења Института, библиографија рада уколико су цитирани истраживачи Института и потпун текст рада у формату PDF. За све додатне наведене податке поштован је међународни стандард UNIMARC (5).

Библиотека посебно води рачуна да омогући да спољни корисници лако нађу пут до резултата научног стваралаштва Института и да на тај начин оно постане у потпуности транспарентно. Изласком базе података Библиотеке на Интернет, та могућност се показала сасвим извесном, приказом пуних текстова поред записа из аналитичке обраде радова. Пуни текстови радова се скенирају из оригиналног извора објављивања са свим релевантним подацима, претварају у формат PDF и уносе у базу.

Цитирање је неопходни и саставни део научног рада. Њиме се остварују комуникације између аутора и научни радови повезују у укупно научно знање у једној области. Сходно томе, бројем цитата се може мерити значај и утицајност научних радова. Учесталост цитирања може да се одрази на научну вредност аутора, установа, земље, часописа ...

Цитираност се ради за истраживаче Института из радова са домаћих скупова и часописа из области биомедицине. Код сваког рада са *Литературом* уносе се само оне наведене референце у којима је бар један аутор истраживач Института. Периодично се праве анализе цитираности по разним критеријумима: најцитиранији наслов, аутор, одељење и сл. и служе само за интерну употребу. Своју цитираност истраживачи користе за учешће на конкурсима за пројекте, стицању научних звања или за неке друге потребе.

Пример: Део анализе цитираности за 2001. годину

РЕДОСЛЕД АУТОРА КОЈИ СУ ЦИТИРАНИ У 2001. ГОДИНИ ЗАЈЕДНО СА АУТОЦИТАТИМА

1.	др Зоран Машић	31
2.	др Бранка Видић	29
3.	мр Жељко Михаљев	25
4.	др Душан Орлић	21
5.	др Ранко Кљајић	19
6.	др Милан Лалић	19
7.	др Сава Павков	18
8.	др Сава Лазић	18
9.	др Маја Велхнер	17

РЕДОСЛЕД ИСТИХ АУТОРА ЦИТИРАНИХ 2001. ГОДИНЕ БЕЗ АУТОЦИТАТА

1.	др Бранка Видић	14
2.	др Зоран Машић	11
3.	др Милан Лалић	11
4.	др Ранко Кљајић	10
5.	др Сава Лазић	7
6.	др Сава Павков	7
7.	др Маја Велхнер	6
8.	мр Жељко Михаљев	4
9.	др Душан Орлић	3

Поред основног формата приказа стандарда ISBD(CP) следећи потребе и искуства научних сарадника у сарадњи са Рефералним центром НБС, направљен скраћени формат приказа назван МИНИС, погодан за разне извештаје (Министарство за науку) и формат БИБЛ који се користи за израду библиографија.

АНАЛИТИЧКА ОБРАДА НАУЧНИХ РАДОВА ИНСТИТУТА

Пример: Приказ аналитичке обраде научног рада у часопису *Савремена пољопривреда*.

636.085:546.18

сиг. 0/2

ЖИВКОВ-БАЛОШ, Милица

Могућности коришћења различитих извора фосфора у исхрани живине = Possibility of using phosphorus sources in poultry nutrition / Милица Живков-Балош, Жељко Михаљев, Зоран Машић

Апстракт на срп. и енг. језику.- Библиографија: стр.229-230 (23). - Изворни научни рад саопштен на Саветовању 'Сточарство и агроекономија у процесима транзиције', Херцег Нови, 10-14 јун 2002.године.- Рад је резултат истраживања на пројекту евиденциони број: БТР.5.05.4335.Б, Производња нових средстава за превенирање интоксикација и лечење поремећаја метаболизма животиња, који је финансиран од стране Министарства за науку, технологије и развој Владе Републике Србије

У: *Савремена пољопривреда*.- ISSN 0350-1205.- 51, 3/4, стр.227-230, (2002)

Библ.:

Билас Сандра, Живков-Балош Милица, Михаљев Ж., Мрђен М., Машић З.: Хемијска микробиолошка и микотоксиколошка исправност смеша та исхрану животиња у периоду јануар 1999 - јануар 2000.године, *Ветеринарски гласник*, 55, 1/2, 61-67, 2001

Михаљев Ж., Живков-Балош Милица, Билас Сандра: Рибље брашно и фосфатна минерална хранива као могући извори контаминације токсичним елементима, *Proceedings / IV Југословенски симпозијум хемија и заштита животне средине*, Нови Сад, 190-192, 2001

Михаљев Ж., Суђи Ј., Грубор Н., Машић З.: Колориметријско и електрохемијско одређивање садржаја флуора у минералним хранивима, *Зборник радова / VII симпозијум технологије сточне хране*, Нови Сад, 257-261, 1998

Михаљев Ж., Павков С., Живков-Балош Милица, Машић З.: Приказ резултата мерења узорака рибљег брашна из увоза на присуство токсичних елемената, *Ветеринарски гласник*, 50, 7/8, 627-632, 1996

Живков-Балош Милица, Михаљев Ж., Машић З., Павков С.: Садржај Са, Р и Мп у смешама за исхрану живине у периоду март 1995 - март 1996.године, *Зборник радова / VI симпозијум технологије сточне хране*, Нови сад, 141-145, 1996

Живков-Балош Милица, Шарић Марија, Михаљев Ж., Билас Сандра: Нивои токсичних елемената и осталих микроелемената у пшеници., *Здравствено безбедна храна / Еко-конференција 2000*, 27-30 септембар, Нови Сад, 267-272, 2000

ПО: ЖИВИНА - Исхрана - Фосфор

Апстракт: Фосфор се сврстава у есенцијалне елементе за метаболизам животиња, јер учествује у више метаболичких процеса. Потребне живине у фосфору се обезбеђују из хранива минералног, животињског и биљног порекла. Обзиром да се квалитет извора фосфора и искористивост фосфора из наведених извора разликује, у овом раду разматра се употреба различитих извора фосфора, односно предности и недостаци њихове примене у исхрани живине. Кључне речи: фосфор, фитаза живина, phosphorus sources, phytase, poultry

Abstract: Phosphorus is essential element in animal metabolism because it participates in many metabolic processes. Quality of phosphorus sources and phosphorus availability from mineral, animal and plant feeding stuffs are variable and depend from many factors. This review paper presents comparison different sources of phosphorus and possibility to use enzyme phytase in poultry nutrition.

P62 1,5

пун текст

Исти запис у формату МИНИС

ЖИВКОВ-Балош М., Михаљев Ж., Машић З.: Могућности коришћења различитих извора фосфора у исхрани живине. *Савремена пољопривреда*, ISSN 0350-1205, 51, 3/4, стр.227-230, 2002 (срп)

P62 1,5

ОБРАДА ПРОЈЕКТА ИНСТИТУТА НИВ

Пример приказа пројекта

614.3/.4:619(083.94)

сиг. п44

КЉАЈИЋ, Ранко, коор.пр.

Развој и примена поступака и средстава у дијагностици заразних болести животиња, контроле и обезбеђења здравствене исправности намирница анималног порекла : годишњи извештај ГИ_СИТП, извештај о реализацији

пројекта за уговорени период 01.01.1999 - 31.12.1999 / за тачност свих података гарантује руководилац пројекта Ранко Кљајић.- Нови Сад : Научни институт за ветеринарство 'Нови Сад', 1999.- 50, 7 стр.: граф. прикази ; 30 цм

Евиденциони број: С.4.27.49.0019.- Период реализације: 1997-2000.- НИО учеснице у реализацији пројекта: Научни институт за ветеринарство Нови Сад ; Научни институт за ветеринарство Србије, Београд ; Ветеринарски факултет, Београд ; Технолошко-еколошки центар, Зрењанин.- Додатак: Списак истраживача на пројекту ; Збирни преглед реализације планираних резултата.- Корисник пројекта: ПИК - Бечеј ; Ветеринарски завод, ПР.за производњу сточне хране, Земун ; ПКБ ИМЛЕК, Београд

ПО: НАУЧНИ Институт за ветеринарство 'Нови Сад' - Пројекти

Апстракт: Кључне речи: L. monocitogenes, дијагностика, антиген, хиперимуни серум, млеко, намирнице, парвовируса, вакцина, свиње, К99, клинопилолити, Cs -137, ропадиар, ендометрити, универзална сонда, катетер, кариотип

ИНТЕРНЕТ У БИБЛИОТЕЦИ ИНСТИТУТА НИВ

У условима брзе комуникације, размена информација и доступност савременим научним знањима, намеће као императив употреба електронских медија и развој интерних рачунарских мрежа и информационих система. Сигурно је да Интернет означава револуцију у комуникацији која ће суштински изменити наш приступ послу и слободном времену, посебно због чињенице да глобална мрежа није ничије власништво што представља посебан феномен у савременом друштву. Тешко је дефинисати шта све нуди Интернет, с обзиром да он обилује различитим врстама садржаја и пружа различите врсте информација и услуга корисницима.

Огромна количина информација доступних на Интернету више него икад раније истиче улогу посредника обучених да претражују, анализирају и усклађују потребе корисника са доступним информацијама. Библиотекар/информатор у Библиотеци Института има важну улогу у вођењу својих корисника до поузданих и релевантних информација. Један од најефикаснијих начина је израда такозваних портала на Web страницама библиотека. На сајту Научног института за ветеринарство "Нови Сад", www.niv.ns.ac.yu, налази се и страница Библиотеке са посебном организацијом.

ПОРТАЛ БИБЛИОТЕКЕ ИНСТИТУТА НИВ

На порталу Библиотеке се поред основних информација о самој Библиотеци, налазе пажљиво изабране колекције линкова који воде до сајтова, Web страница, сервиса и библиографских база података на Интернету који су по свом садржају од значаја за кориснике Библиотеке.

Најчешће коришћени сајтови:

<http://search.epnet.com>
<http://ideallibrary.com>
<http://link.springer.de>
<http://www.il.proquest.com/pqdauto>
<http://nbs1.nbs.bg.ac.yu/cobiss/>

<http://bmsalf.ns.ac.yu/cobiss/>
<http://nbs.bg.ac.yu/nainfo>
<http://freemedicaljournals.com>
<http://tehnol.ns.ac.yu>
<http://alpha.unilib.bg.ac.yu>

За претраживање свих библиографских база одржана је обука корисника уз писана упутства.

ФОНД БИБЛИОТЕКЕ

Садржај базе Библиотеке обухвата: монографске и серијске публикације на различитим језицима, докторске дисертације, магистраске тезе, пројекти, стандарди, аналитичка обрада компонентних делова и некњижа грађа.

Претраживање базе података Библиотеке може се извршити **по аутору**, по било којој бираној **речи** или помоћу одређених **префикса**. Претраживање са више захтева врши се са Буловим операторима **и** и **или**. Упутство за претраживање налази се на страници сајта. Резултати претраживања су у скраћеном приказу, а избором наслова добијамо пун приказ библиографског описа. Код библиографског описа научних радова истраживача Института, уколико на крају описа стоји **Пун текст**, може се прегледати рад у целости. Аутори са Института исписани су црвеном бојом.

БАЗЕ ПОДАТАКА КОЈЕ СЕ РАЗВИЈАЈУ У ИНСТИТУТУ

Како би својим корисницима омогућили што бржи и квалитетнији пут до информација у Библиотеци се формирају мање базе података, као сегменти свеукупног фонда:

АКТУЕЛНО - радови са најновијег скупа или аналитичка обрада најновијег броја часописа Acta Veterinaria и сл.

ПРОЈЕКТИ - пројекти Института од оснивања до данашњих дана

БИБЛИОГРАФИЈА - објављени научни радови истраживача Института

СКУП - Информације о домаћим и међународним скуповима из области биомедицине. Информације се уносе из приспелих позива за скупове и других терцијерних извора.

reči:

Naziv skupa	IV jugoslovenski epizootiološki dani(4; 2002; Kraljevo)
Tema	Epizoot. situacija u SRJ, Okrugli sto: Karantini i promet životinja, Koncepti i zahtevi u planiranju programa kontrole zaraznih bolesti životinja, Bluetongue u SRJ
Organizator	Katedra za zarazne bolesti životinja i pčela FVM i Veterinarski specijalistički institut Kraljevo
Datum i mesto	3-5.04.2002, Kraljevo
Rok i adresa	15.02.2002, Katedra za zarazne bolesti životinja Fakultet veterinarske medicine, JNA 18, Beograd
Napomena	

izraz za pretraživanje: (ADR=KATEDRA ZA 7AD 47NF RCV EST14)

ЗАКЉУЧАК

Неоспорна је чињеница је да је Интернет улазница за информатичко друштво и да га користе универзитети, научне институције, библиотеке, новинске куће, огроман број фирми али и далеко највећи број појединаца различитих националних, верских, политичких и других опредељења. Властито представљање и шетња кроз информатички океан какав је Интернет није више ствар престижа или тренутне моде већ неопходан и незаобилазан вид савремене комуникације. Колику ће корист од тога имати сваки поједини корисник зависи од њега самог.

Послови у библиотекама морају се прилагодити новом времену, јер постоје бројни разлози који говоре у прилог опстанка библиотека и поред експоненцијалног раста докумената на Интернету. Најкорисније информације у вези са било којим проблемом могу се добити разменом мишљења са људима сличних интересовања (тзв. дискусионе групе), практичарима који су вољни да сопствено знање, искуство и решење поделе са другим.

Здравље наше цивилизације, дубина наше свести о темељима наше културе и наша брига за будућност зависи од бриге и помоћи коју будемо пружали развоју и очувању библиотечког фонда било да се он налази у папирном, електронском или неком другом облику.

ЛИТЕРАТУРА

1. Извод из предавања Ханса Ферга, професора менаџмента из Берлина, одржаног на годишњем скупу корисника COBISS система, Марибор 2001.
2. Косановић Биљана, Поповић Нада и Букумировић Србислав: БИБЛИО: програм за аутоматизацију библиотечког пословања, Народна библиотека Србије, Београд, 1997
3. Закон о библиотечкој делатности, Службени гласник Републике Србије, бр. 34, 1994
4. Međunarodna federacija bibliotekarskih društava i ustanova: Uputstva za primenu ISBD-a u opisu komponentnih delova, Novi Sad : Biblioteka Matice srpske, 1989
5. Wiler Mirna, Priručnik za UNIMARC, Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb, 1989